

Un alt nivell de català

DANIEL CARDÚS I PASCUAL

L'enhorabona pel cinquantè número de la revista, i sobretot l'enhorabona pel contingut de totes les vostres revistes. Cal que els catalans ens llancem amb entusiasme a parlar bé la nostra llengua i a escriure-la correctament a fi que el seu prestigi sigui cada dia més gran.

Ja sabem que el lèxic sempre ha patit de castellanismes, però ara no solament continuem afegint-n'hi (*currar, vale, tio*, etc.) sinó que els introduïm en els modismes: posem *pals* (en comptes de *bastons*) a les rodes, etc. Es confon *ampli* amb *ample*, *ficar* amb *posar*, *tirar* amb *llençar*, *massa* amb *gaire*, etc. Al personal de la televisió li sents a dir barbaritats, com ara «bolet» de loteria, «recolç» per *suport*, «felicitats!» per *l'enhorabona!* o *per molts anys!*, i moltes incorreccions més que ara no vull esmentar.

Patim una epidèmia de *hi* (un anunci de la Diputació de Tarragona diu *els hi ha ofert el temps, una consellera de la Generalitat diu: *l'anàlisi que els hi he exposat...); d'exemples n'hi ha un mar.

I estem canviant la pronúncia a passos de gegant: hi ha un gran confusio-nisme entre essa sonora i essa sorda, i entre e oberta i e tancada.

El lligam entre paraules no se sap fer. Si ja pecàvem de dir «sanandreu» per *santandreu*, la taca s'ha anat escampant d'una manera alarmant i ja hi ha força gent que, a més, ja diu «setanta / anys» en comptes de *setantany*s.

I no parlem de llegir i escriure. Esperava que es notarien la vintena d'anys d'escola catalana. Il·lús! Els textos dels infants fan pena. I pocs escriptors en llengua catalana poden prescindir de corrector. I és raríssim sentir un mestre que parli correctament. Per altra banda, els professionals no coneixen el lèxic de llurs oficis, i, si us hi

fixeu, sentireu que pràcticament tota la gent del món del disseny diu que fa «diseny». Ara, amb la informàtica, tothom agafa el vocabulari anglès –bastant deficient–, sense cap mena de crítica; només uns quants herois s'esforcen per adaptar aquest llenguatge al català.

Tot això s'ha de dir, i s'han d'assenyalar amb el dit els qui ho fan malament, començant pels mestres actuals, que estan enterbolint el bon nom i el prestigi merescut dels docents catalans de generacions anteriors (si us mireu el programa de Televisió de Catalunya «L'escola a casa» constatareu que pràcticament no hi ha mestre que no cometi una incorrecció o altra; i continuant per la classe política, que, lluny de donar exemple, és la primera a posar «pals» a les rodes, a emprar el «de que» i el «no només»; després vénen les institucions públiques, que també haurien de donar exemple; i les empreses privades (la premsa en particular); i finalment la ciutadania, que troba natural ser semianalfabeta en la llengua pròpia (la majoria s'avergonyiria de parlar el castellà tan malament com parlen el català). Estic convençut que molts professors no fan les classes en català perquè són conscients que no en saben prou; però no fan l'esforç, ben petit, de corregir aquesta deficiència.

Si no fem aquest treball de denúncia (amb tot el tacte i la diplomàcia que vulgueu) correm el perill que el català del carrer esdevingui efectivament un patuès.

Sortosament, mentre hi hagi combatents com ara LLENGUA NACIONAL, que brega per defensar la llengua i mantenir-la en un nivell alt, no es perd l'esperança.

Per molts anys!

Com que considero molt important el treball de Jaume Salvanyà per a fer avinents a la gent formes genuïnes del català a fi de formular idees comunes que tendim a expressar amb adaptacions deplorables de l'espanyol, lleigeixo amb molt d'interès les seves col·laboracions dins LLENGUA NACIONAL. En l'article del número 50 s'hi podria afegir, com a equiparable a «desquiciado», una paraula que trobo força divertida i que no té equivalent en espanyol: *destartotat*. Pel que fa a «liar/liarse», la paraula més equivalent és *embolic/embolicar-se*. Així, *tenir un embolic amb algú* és tenir una relació sexo-sentimental amb aquest algú; *fer-se un embolic* és arribar a una situació de confusió; *embolica, que fa fort!* és crear una situació de forta confusió; *estar embolicat en un assumpte*, formar part d'un afer. La solució *armar-la* per «liarla» em sembla correcta, però amb tuf de castellà; jo em decantaria per *fer-la* (*fer-la grossa/bona*). «Vamos a liarla» en el sentit de 'vamos a hacer una juerga' podria traduir-se per *fer tabola*.

Una altra manera de plantar cara a aquestes noves maneres d'expressar-nos, que trobem amb força vitalitat en els espanyols i molt apagada en els catalans, és adaptar a la idea vocabulari ja existent. Per exemple: si la idea és tenir una relació sentimental, podríem dir *En Quim s'ha enganxat amb la Doris*; si volem provocar confusió, podríem dir *Fem guirigall!*, etc. Aquest procediment tindria l'avantatge d'estimular el jovent català a pouar en la llengua pròpia i tots plegats ens sentiríem més autèntics i més originals. Mallorquins i valencians podrien ajudar molt en aquest camp. ♦

